

Foto: Statens vegvesen

NTP-Oppdrag 4: Analyseverktøy og forutsetninger for samfunnsøkonomiske analyser

Oslo, 25.11.19
Oskar Kleven

Oppdraget fra Samferdselsdepartementet

- Legger virksomhetene ulike forutsetninger til grunn?
- Vurdering av konsekvensen for sammenligning og eventuelt avbøtende tiltak
- Vurdering av om det er nytte-/kostnadselementer som ikke er godt nok kartlagt

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
19/172-4

Dato
7.mai 2019

Nasjonal transportplan 2022 - 2033: Oppdrag 4 Analyseverktøy og forutsetninger for samfunnsøkonomiske analyser

Vi viser til vårt brev av 11.01.19 om ny modell for prosess og organisering av arbeidet med Nasjonal transportplan 2022-2033.

Det er viktig at det framgår tydelig hvilke forutsetninger som ligger til grunn for analyser og ressursbruk i Nasjonal transportplan 2022 – 2033 og hvordan ressursbruken kan bidra til bedre samfunnsøkonomisk lønnsomhet i transportsektoren. Samfunnsøkonomiske analyser er verktøyet for å beregne og sammenstille virkninger av ressursbruken og for å framstille den samlede lønnsomheten. Samferdselsdepartementet legger vekt på at virksomhetene i fellesskap utvikler et solid og konsistent faglig grunnlag for slike analyser.

Analysene baseres på metodehåndbøker og felles verktøy

Virksomhetene har over tid utviklet både egne metodehåndbøker og felles verktøy som ligger til grunn for de samfunnsøkonomiske analysene. Dette inkluderer både prissatte og ikke-prissatte virkninger. Grunnlaget for samfunnsøkonomiske analyser følger av Finansdepartementets rundskriv R-109/2014. Direktoratet for økonomistyring har en oppdatert sektorovergripende veileder fra 2018. Virksomhetenes metodehåndbøker og verktøy er nyttige for å ha et felles rammeverk, en systematisk og transparent tilnærming og gjør det samtidig mulig å hensynta spesifikke forhold knyttet til de ulike transportformene.

Viktige dokumenter som ligger til grunn for de samfunnsøkonomiske analysene

Rundskriv R

Samtlige departementer
Statsministerens kontor

Nr.	Vår ref	Dato
R-109/14	13/5240-27	30.04.2014

Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser mv.

1. Rundskrivets innhold

Dette rundskrivet fastsetter prinsipper og krav som skal følges ved gjennomføringen av samfunnsøkonomiske analyser og andre økonomiske utredninger av statlige tiltak. Det omtaler hvordan man skal systematisere og sammenstille informasjon om ulike nytte- og kostnadsvirkninger av alternative tiltak. Det erstatter rundskriv R-109/2005 *Behandling av kalkulasjonsrente, risiko, kalkulasjonspriser og skattekostnad i samfunnsøkonomiske analyser*.

Direktoratet for økonomistyring har utarbeidet en sektorovergrepande veileder i samfunnsøkonomisk analyse, og kan tilby veiledning i metode og praktisk gjennomføring. Innenfor rammen av dette rundskrivet kan det også utarbeides sektorveiledere som gir utdypende forklaringer og retningslinjer for sektorspesifikke beregningsforutsetninger.

2. Virkeområde

Verdiene og prinsippene i dette rundskrivet skal brukes i samfunnsøkonomiske analyser (nytte-kostnadsanalyser, kostnadseffektivitetsanalyser, kostnadsvirkningsanalyser) og i andre konsekvensutredninger som følger av krav i utredningsinstruksen¹. Rundskrivet fastsetter prinsipper for samfunnsøkonomiske analyser av tiltak som skal inngå i statens egne beslutningsprosesser, uavhengig av om det er offentlige eller private aktører som skal gjennomføre tiltaket og uavhengig av hvem som utfører analysen.

Samfunnsøkonomisk analyse brukes for å klarlegge og synliggjøre virkningene av reformer, reguleringer, investeringer, tjenesteproduksjon eller andre tiltak. Samfunnsøkonomisk analyse kan benyttes innenfor alle samfunnssektorer. Analysene vil inngå i et beslutningsgrunnlag, og skal vurderes sammen med eventuelle andre utredninger og høringssinnspill.

¹ Instruks om utredning av konsekvenser, foreleggelse og høring ved arbeidet med offentlige utredninger, forskrifter, proposisjoner og meldinger til Stortinget. FAD, 24.06.2006.

Postboks 8008 Dep, 0030 Oslo
Telefon 22 24 90 90 Telefaks 22 24 95 07

NOU

Norges offentlige utredninger 2012: 16

Samfunnsøkonomiske analyser

Forutsetninger/rammer for modellverktøyene og analysene

Avinor
Jernbanedirektoratet
Kystverket
Statens vegvesen

Notat

Til: Styringsgruppen
Fra: Transportanalyse og samfunnsøkonomi
Kopi til:
Vår ref.: Oskar Kleven

Nasjonal transportplan 2022-2033

Sekretariatet for
Nasjonal transportplan
2022-2033
Vegdirektoratet
Postboks 1142 Dep.
0403, OSLO
Telefon: 02330
os.sekretariat@vegvesen.no
www.stm.no

Dato: 07.06.2018

Sak nr. 10/02c/2018
Beslutningssak
Forventet årsbruk: 10 min

Oversikt over prosjekter som foreslås lagt til grunn i referansealternativet for analyser til NTP 2022 – 2033

Forslag til vedtak

Forslaget til prosjekter i referansealternativet legges til grunn for det videre arbeidet med NTP-grunnlaget.

1 Formål og bakgrunn

Formålet med notatet er å gi en samlet oversikt over virksomhetenes prosjekter som skal ligge til grunn i referansealternativet som skal benyttes for analyser til Nasjonal transportplan 2022 – 2033.

I møte i styringsgruppen 19. mars 2018 ble det besluttet at følgende prosjekter skal inngå i referansealternativet: *Igangværende prosjekter, og prosjekter med anleggsstart i 2018 eller 2019.* I etterkant er det avklart med Samferdselsdepartementet at når det gjelder Nye Veiers prosjekter skal prosjekter med vegutbyggingssavtale inngå.

2 Jernbanedirektoratet

For å igangsette arbeidet med å utvikle et togtilbud som skal gjelde som referansealternativ i de ulike analysene, må vi sjøre noen antakelser om hvilke prosjekter som izansettes i

Avinor
Jernbanedirektoratet
Kystverket
Statens vegvesen

Notat

Til: Styringsgruppen
Fra: Transportanalyse og samfunnsøkonomi
Kopi til:
Vår ref.: Oskar Kleven

Nasjonal transportplan 2022-2033

Sekretariatet for
Nasjonal transportplan
2022-2033
Vegdirektoratet
Postboks 1142 Dep.
0403, OSLO
Telefon: 02330
os.sekretariat@vegvesen.no
www.stm.no

Dato: 07.06.2018

Sak nr. 10/02a/2018
Beslutningssak
Forventet årsbruk: 15 min.

Retningslinjer for virksomhetenes transportanalyser og samfunnsøkonomiske analyser

Nedenfor er utkast til retningslinjer til virksomhetenes for transportmodellberegninger og samfunnsøkonomiske analyser. Styringsgruppen har i tidligere møter behandlet åpningssår, ramme for prosjekter i referansealternativet, mulkestmålet, realprisjustering, sammenstillingsår og beregningsår. Punkter som er viktige å diskutere i styringsgruppen, og som er beskrevet mer utfyllende i dette notatet, er behandling av mulkestmålet og hvordan vi skal ta hensyn til ny teknologi i beregningene. Bruk av de ulike modellverktøyene er også viktig.

Innledning

Felles retningslinjer for virksomhetenes bruk av transportmodeller og samfunnsøkonomiske analyser i NTP 2022-2033 er viktig for å sikre beslutningsrelevante, konsistente og sammenlignbare analyser.

Notatet har ikke til hensikt å gi utfyllende kommentarer og forklaringer til begreper og faglige uttrykk. For dette henvises det til virksomhetenes håndbøker/veiledninger i samfunnsøkonomiske analyser.

Virkningsberegninger i NTP 2022-2033 skal følge Finansdepartementets rundskriv R-109/14.

Transporttilbudet i referansealternativet

Referansealternativet skal beskrive transporttilbudet med en foretatt videreføring av

Avinor
Jernbanedirektoratet
Kystverket
Statens vegvesen

Notat

Til: Styringsgruppen
Fra: Transportanalyse og samfunnsøkonomi
Kopi til:
Vår ref.: Oskar Kleven

Nasjonal transportplan 2022-2033

Sekretariatet for
Nasjonal transportplan
2022-2033
Vegdirektoratet
Postboks 1142 Dep.
0403, OSLO
Telefon: 02330
os.sekretariat@vegvesen.no
www.stm.no

Dato: 07.06.2018

Sak nr. 10/02b/2018
Beslutningssak
Forventet årsbruk: 10 min

Vurdering av eventuelt felles nyttekostnadsverktøy for transportetatene

Sammendrag og anbefaling

Arbeidsgruppen for transportanalyse og samfunnsøkonomi fikk i oppdrag fra styringsgruppen å utrede om et eventuelt felles nyttekostnadsverktøy for transportetatene og Avinor vil bidra til mer sammenlignbare resultater fra analyser og mer effektiv ressursbruk. I dette notatet presenteres hvilke modeller og verktøy som benyttes i dagens situasjon (kap. 2), og det diskuteres fordeler og ulemper med et felles verktøy for etatene (kap. 3).

Arbeidsgruppens vurdering er at sammenlignbare resultater sikres gjennom bruk av samme enhetspriser og generelle forutsetninger i de etatspesifikke verktøyene, at de følger samme generelle metodeverk og er i henhold til sentrale retningslinjer for samfunnsøkonomiske analyser. Det er forhold som peker i begge retninger hva gjelder effektiv ressursbruk med et eventuelt felles verktøy, men gruppens vurdering er at fordelene ikke overstiger ulempene. Blant annet er det enkelte etatspesifikke virkninger som krever et detaljeringsnivå som ikke er hensiktsmessig å inkludere i et verktøy som er felles for etatene. Disse forholdene utdypes i kapittel 3.

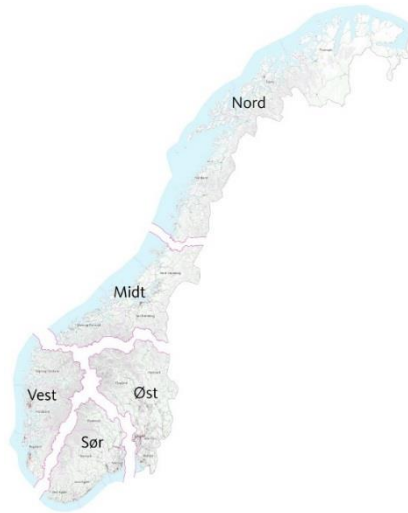
Gruppen anbefaler å videreføre dagens struktur med etatspesifikke nytte-kostnadsverktøy, og ønsker heller å bruke ressursene på å videreutvikle de nasjonale og regionale transportmodellene slik at de kan være relevante i flere analyser. Videre anbefales det å utvikle enkelte moduler for virkningsberegninger (f.eks. ECEK-Ts-ulykkesmodul) og en ny

Transportmodeller i regi av Nasjonal transportplan

Regional modell-
delområdemodell, reiser <70
km

Regional modell for
personreiser <70 km

Nasjonal modell,
personreiser >70 km

Nasjonal modell for
godstransport

De samfunnsøkonomiske analysene er sammenlignbare

- Analysene er konsistente og sammenlignbare på tvers av transportformene.
- Forskjeller mellom transportformer kan begrunnes, og der det er nødvendig er det gjort avbøtende tiltak.
- Enkelte områder anbefales å utredes nærmere.
- To større utredningsprosjekt om verdsetting og eksterne marginale kostnader vil gi bedre grunnlag for de samfunnsøkonomiske analysene.

Forutsetninger i NTP for analysene(1)

- **Befolkningsframskrivninger** fra SSB. MMMM alternativet
- **Økonomisk vekst** fra Perspektivmeldingen 2017
- **Referanseprosjekter**, prosjekter som er påbegynt 2018 og 2019, de prosjektene hos Nye veier AS som har vegutbyggingsavtale
- **Beregningsårene** i analysene er 2018, 2030 og 2050
- **Sammenstillingsår** i den samfunnsøkonomiske analysen er 2022
- **Åpningsår** for prosjektene er 2026 eller 2034

Forutsetninger i NTP for analysene(2)

- **Levetiden** for prosjekter har vært ulik, harmoniseres til 75 år
- **CO₂- utslipp fra anleggsvirksomhet** hadde ulik praksis, ble harmonisert til levering av oppdrag 1

Dette jobber transportvirksomhetene videre med nå (1)

- **Levetid** - fastsette kriterier for valg
- **Tidsverdier** – felles verdier basert på ny tidsverdiundersøkelse
- **Marginale eksterne kostnader** – CO2 pris
- **Arealbruk** – lokal kompetanse befolknings- og arbeidsplass framskrivninger
- **Netto ringvirkninger** – kortsiktig og langsiktig

Dette jobber transportvirksomhetene videre med nå (2)

- **Kø** inngår ikke tilstrekkelig i modellene og bør videreutvikles
- Mer detaljert beregning av **marginale eksterne kostnader** er ønskelig
- Akutte oljeutslipp og fjerning av forurensede sedimenter i sjø bør inngå i analysene

Foto: Tommy Johansen

Alle fagrapporter og dokumentasjon kan lastes ned her

<https://www.vegvesen.no/fag/trafikk/transport>

